

ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΩΤΗ ΜΠΡΟΣ ΣΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ: Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗ*

Έλλη Φιλοκύπρου

Παρακολουθώντας τις επιμέρους πτυχές τής λίγο-πολύ ενιαίας ιστορίας που αφηγείται ο Λειβαδίτης –τη σχέση ενός ανθρώπου με το ιστορικό γίνεσθαι και με τους συντρόφους του, την καταφυγή του στη μνήμη ή στη λήθη, τις τύψεις και τις ενοχές που τον κατακλύζουν, την αίσθηση της καταδίωξης ή της περιθωριοποίησης, τη μοναξιά– παρατηρεί κανείς ότι κάποια στιγμή (όχι αναγκαστικά την ίδια για όλες τις πτυχές της ιστορίας) ο αφηγηματικός λόγος απεμπολεί τη διαφάνειά του και μετατρέπεται σε τόπο όπου διαδραματίζεται η περιπέτεια, σε εργαλείο κατανόησης του κόσμου και του εαυτού, σε πράξη που διέπεται αφενός από την επιθυμία της επικοινωνίας, αφετέρου από την άρνησή της. Η σκοτεινότητα και η αυτοαναφορικότητα αποτελούν, βέβαια, βασικά συστατικά της νεωτερικής ποίησης.¹ Εκείνο, ωστόσο, που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο έργο του Λειβαδίτη είναι το σκεπτικό της μετάβασης από τον διαφανή στον αδιαφανή λόγο· σκεπτικό το οποίο δεν συναρτάται μόνο με τα διαβάσματά του και με τις επιδράσεις που ενδεχομένως δέχεται, αλλά και με τον υπαρξιακό κλονισμό τον οποίο βιώνει προς τα τέλη της δεκαετίας του 1950, όταν η ιδεολογική διάψευση έρχεται να συμπληρώσει την ήττα της αριστεράς.² Τότε περίπου εντοπίζεται η απαρχή της περιπέτειάς του με τον ποιητικό λόγο.³ Μπορούμε, λοιπόν, να αναζητήσουμε σε κείμενά του τις αιτίες της μεταστροφής και να επιχειρήσουμε να ερμηνεύσουμε το επικοινωνιακό δίπολο που προκύπτει από την ανάγνωση: πρόσκληση στον αναγνώστη και δημιουργία δυσχερειών.

Μια απάντηση στο πρώτο ζήτημα εμπεριέχεται ήδη στη σύνθεση *Οι γυναίκες με τ' αλογίσια μάτια* (1958), όπου διαβάζουμε για ένα από τα πρόσωπα μέσα από την οπτική των οποίων παρακολουθούμε την κεντρική ιστορία (την ύπαρξη και την αιματηρή διάλυση ενός ερωτικού τριγώνου): *Τέλος/ ούτε κι ο ίδιος μπορούσε πια να πει τι ακριβώς είχε συμβεί, και τι είχε προσθέσει/η απεγνωσμένη δίψα του να ξεφύγει τον εαυτό του. Ίσως όμως και να τά 'χε απλώς όλα φανταστεί* (Α289).⁴ Ο παρατηρητής (υπάλληλος ενός φθηνού ξενοδοχείου) παρουσιάζεται να αυτοαμφισβητείται, υπονομεύοντας έτσι και ολόκληρη την αφήγηση. Η αλήθεια, η φαντασιοπληξία ή απλώς οι διορθωτικές παρεμβάσεις στην αλήθεια, προκειμένου να καταστεί συναρπαστικότερη, είναι αδύνατον να διαχωριστούν. Ως βασική αιτία αυτής της αδυναμίας δηλώνεται η επιθυμία

* Εισήγηση στο 35ο Συμπόσιο Ποίησης, 2-3 Ιουλίου 2016, Πανεπιστήμιο Πατρών.